

פרשת ויקרא – על כל קרבנותיה וקריב מלח

בפרשתנו מפרטת התורה את סוגי המנחות (קורבנות מן הצומח) שניתן להקריב על המזבח. באמצע פירוט המנחות מוסיפה התורה לצוות ציווי הנוגע לכל הקורבנות: "וכל קרבן מנחתך במלח תמלח, ולא תשבית מלח ברית אלהיך מעל מנחתך, על כל קרבנותיה וקריב מלח" (ב יג). פירש רש"י, שלפני העלאת כל קורבן על המזבח, מצננה התורה למלוח אותו.

נשאלת השאלה: מה מוסיפה החזרה (פעם שלישית) בסוף הפסוק "על כל קרבנותיה וקריב מלח"? מסביר רבנו בחיי (על פי ה"ספרא" כאן) שבלי הסיום "על כל קרבנותיה" הייתי חושב שחייבים למלוח רק קורבנות מנחה מן הצומח, שעליהם מדובר בראש הפסוק: "קרבן מנחתך... מנחתך", אבל בקורבנות מן החי הייתי מבין שאינם צריכים מליחה. לכן חזרה והדגישה התורה "על כל קרבנותיה וקריב מלח", ואפילו קורבן של בשר.

יש לציין שלדעת הרמב"ם (הלכות איסורי מזבח פרק ה הלכה יא) רק המליחה של קומץ המנחה המוקרב על המזבח מעכבת, כי רק בה חזרה התורה והדגישה "ולא תשבית מלח.. מעל מנחתך", אבל מליחת הבשר של שאר הקורבנות המוקרבים על המזבח אינה מעכבת.

למצננה למלוח את הקורבן הוצעו כמה טעמים:

רבי אברהם אבן עזרא פירש: מולחים את הקורבן כדי שיהיה לו טעם טוב; ואף על פי שעבור הקב"ה אין שום הבדל אם הקורבן המוקטר מלוח או לא, הבעיה מצד המקריב, שאם הוא מקריב קורבן שאינו טעים למאכל, זהו בייזון. וכן כתב רבנו בחיי: על דרך הפשט, טעם נתינת המלח בקורבנות, כי אין זה דרך כבוד שקורבן ה' יהיה תפל בלי מלח.

טעם זה דומה לטעם האיסור להקריב קורבן בעל מום, וכמו שנאמר בפרשת אמור: "כל אשר בו מום – לא תקריבו" (כב כ). ובטעם האיסור כתב הרמב"ם במורה נבוכים (ג מו), שהמקריב בעל מום מזלזל בקורבן, וממילא גם בקב"ה, בהקריבו דבר שאינו ראוי, וכמו שאמר הנביא: "וכי תגישון עֹר לַזְבֵּחַ – אין רָע? וכי תגישו פֶּסֶם וְחֵלָה – אין רָע? הקריבוהו נָא לַפֶּחָתָה! הֲיִרְצָה אוֹ הִישָׂא פְּנֵיהָ?! (מלאכי א ח). כך גם המקריב קורבן ללא מלח, מזלזל בקב"ה.

ואולם, הרמב"ם שם נתן טעם אחר לחובת מליחת הקורבנות: המאבק באלילות. מכיוון שעובדי האלילים היו רגילים להקריב דברים מתוקים ולא מלוחים, לכן ציווה ה' למלוח כל קורבן. רבנו בחיי מוסיף לבאר

שהסיבה שהגויים לא היו מולחים את קורבנותיהם היא שהמלח מוציא את כל הדם, והם דווקא רצו שהדם יישאר בקורבן. כדי להיבדל מהגויים ומדרכי הפולחן שלהם מְצַנָּה התורה להקריב כל קורבן עם מלח.

הסבר נוסף מביא רבנו בחיי בשם המדרש:

עמד הים לפני הקב"ה ואמר: "ריבונו של עולם, במדבר ניתנה תורה, ביבשה נבנה בית המקדש; ואילו אני, הים, מכסה את רוב כדור הארץ אך אין בי שום קודש, רק חול!"
אמר לו הקב"ה: "אל תדאג! מהים יביאו ישראל מלח ויעלו אותו על המזבח עם הקורבנות".

בספר "עיוני פרשה" של הרב אברהם ריבלין מובא טעם נוסף: הואיל והמלח משמש כחומר משמר, הוא מסמל את הנצחיות.

כך אומר ה' בפרשת קורח לגבי נתינת כל התרומות לאהרן ובניו הכהנים לדורי דורות: "פֶּלֶת תְּרוֹמַת הַקֹּדֶשִׁים אֲשֶׁר יָרִימוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַה', נִמְתִּי לָהּ וּלְבָנֶיהָ וְלִבְנֵיהָ אֶתֶּךָ לְסֶק עוֹלָם, בְּרִית מְלַח עוֹלָם הִיא לִפְנֵי ה', לָךְ וּלְזֶרְעֶךָ אֶתֶּךָ" (במדבר יח יח). את הביטוי "בְּרִית מְלַח עוֹלָם" מבארים רבותינו ב"ספרי" שם (סוף פרשת קורח): הקב"ה כרת ברית עם אהרן במלח שתכונתו היא שאינו מתקלקל, אלא נשמר לתקופה ארוכה, וגם משמר אחרים מלהתקלקל – כך הברית עם אהרן ובניו תהיה נצחית בלי קלקול.

לכן מולחים את בשר הקורבנות במלח ללמד אותנו שלא נחשוב שבזמנים מודרניים כמו שלנו אין צורך להקריב קורבנות, אלא כמו שהמלח נצחי גם המצנה להקריב קורבנות קיימת לדורי דורות, וכשם שהמלח משמר אחרים מלהתקלקל כך הקורבנות משמרים ומקיימים את העולם, וכמו שאמר שמעון הצדיק במסכת אבות (א ב): "על שלושה דברים העולם עומד: על התורה, ועל העבודה, ועל גמילות חסדים"; העבודה – זוהי עבודת הקורבנות.

כתב הרמ"א בהלכות בציעת הפת (אורח חיים סימן קסז סעיף ה): מצנה לשים מלח על שולחן האוכל לפני ברכת "המוציא" גם אם לא מתוכנן להשתמש במלח, ושני טעמים לכך: הטעם הראשון הוא שהשולחן דומה למזבח, והאכילה (לשם שמיים, כדי שיהיה בריא לעבודת ה') נחשבת כמו קורבן, ונאמר "על פל קרבןך מקריב מלח", והטעם השני הוא שהמלח מגן מפורענות.

מאיזו פורענות מגן המלח?

פירש רבי ישראל מאיר הכהן ב"משנה ברורה" שם, שכאשר ממתנינים הסועדים בשקט עד שכולם ייטלו ידיהם וישמעו את ברכת "המוציא" מבעל הבית, מקטרג עליהם השטן שהם לא מקיימים שום מצוה. מה שמגן עליהם מקטרוג זה הוא "ברית מלח".

וצריך עיון: מה פשר קטרוג זה? והרי ההמתנה בשקט היא מה שההלכה דורשת, אז הם מקיימים את רצון ה'!

נראה לבאר את משמעות הדבר כך: השטן טוען שרק כשרואים שישיראל עוסקים במצוות – הם ראויים לאהבת ה', אבל ברגע שנראה שהם בטלים ממצוות – מגיע להם עונש ופורענות. מה שמציל מקטרוגו הוא "ברית מלח", דהיינו: האהבה הנצחית של ה' לבניו, שתמיד אהובים לפני אביהם שבשמיים, והקרבה בין ה'

לבניו קיימת לדורי דורות כמו מלח. "וברית אבות – לבנים תזכור!"

הסבר נוסף: מה שמציל מקטרוג השטן הוא "ברית מלח", זאת אומרת: מנהג ישראל להביא מלח לשולחן, שמזכיר לאדם העומד לסעוד את ליבו שיאכל לשם שמיים וכך סעודתו לא תגרום לו להשמין ולבעוט ולשכוח את ה', ח"ו, אלא להתקרב אליו וכך יהיה שולחנו דומה למזבח, ואכילתו לקורבנות.

יתכן שהצבת המלח על השולחן נועדה לתת חומר למחשבה לסועדים הממתנינים בשקט לברכת "המוציא": להתבונן במלח, התזכורת הנצחית לברית שלנו עם ה' והתזכורת המוחשית למזבח ולבית הקדוש שפה חסרים לנו, ולהגביר בליבנו את ההשתוקקות לשוב ולהקריב לפני אבינו מלכנו את כל קורבנות חובותינו.